

ژن له‌شارستانه‌تی میسری کځ‌ندا . . هسو ب‌سکځنی

میسر یه‌کځکه له وځاتانه‌ی خاوه‌ن شارستانه‌تی دره‌وشاوه‌بوون، په‌یوه‌ندیه‌کی م‌ژوویی و د‌رینی له‌گه‌ کورددا هه‌بووه، سه‌رچاوه م‌ژوویی‌ه‌کان په‌یوه‌ندی کورد و میسر ب‌ سه‌رده‌می ئیمپ‌ا‌ت‌ریه‌تی میتانی و فیرعه‌ونه‌کانی میسر ده‌گ‌نه‌وه، له سه‌رده‌می پاشای میتانی (توشه‌رتا - 1390 پ‌ش‌زاین) دروست بووه، سه‌رچاوه م‌ژوویی‌ه‌کانی میسر به هاو‌ځ‌ی ز‌ر ن‌زیک له فیرعه‌ونه‌کانی میسر باسیان کردووه. به تایبته (ئه‌منحوتبی س‌هم و چواره‌م)، هه‌روه‌ها په‌یوه‌ندی خ‌زما‌یه‌تی و ژن و ژنخوازی له ن‌وانیاندا هه‌بووه.

ئیمپرات‌ریه‌تی میتانی له‌ژه‌ځ‌اتی ده‌ریای ناوه‌ا‌سته‌وه، تا‌کو باکووری ع‌ا‌قی ئ‌ستا در‌ژب‌ته‌وه، له‌سه‌ده‌ی 15 و 14 پ‌ش‌زایی‌ندا له‌وپه‌ځ‌ی ده‌سه‌ځ‌ات و به‌ه‌زیدا بوون. هاوتای فیرعه‌ونه‌کانی میسر بوون.

یه‌کځ له خوشکه‌کانی پاشای میتانی هاوسه‌ری ئه‌منحوتبی س‌هم بوو، هه‌روه‌ها یه‌کځ له کچه‌کانیشی به‌ناوی (نه‌فرتیتی) بووه هاوسه‌ری ئه‌منحوتبی چواره‌م. نفرتیتی به یه‌کځ له شاژنه‌جوانه‌کانی میسر و یه‌کځ له به‌ناوبانگترین که‌سایه‌تیه ئا‌فره‌ته‌کان له‌میسری سه‌رده‌می فیرعه‌ونه‌کان داده‌نر‌، ځ‌کی کاریگه‌ری هه‌بوو له چاکسازی ئایینی و گ‌ځ‌انی ک‌مه‌ا‌یه‌تی له‌گه‌ م‌رده‌که‌یدا، له سه‌رده‌مه‌دا ئایینی میتانی‌ه‌کان یه‌کتا‌په‌رست بوون، کات‌ک نفرتیتی بووه هاوسه‌ری (ئه‌منحوتبی چواره‌م)، له‌ژ‌ر کاریگه‌ری شاژن (نه‌فرتیتی) فیرعه‌ونی میسر ده‌که‌وت‌ته‌ ژ‌ر کاریگه‌ری ئایینی یه‌کتا په‌رستیه‌وه، ئه‌مه‌وا له فیرعه‌ونی ئه‌وکاته‌ی میسر (ئه‌خناتون) ده‌کات، له‌سا‌ی (1369-1353 پ‌.ز) سه‌رجه‌م بته‌کانی میسر ت‌ک بشک‌ن‌ت و ئایینی یه‌کتا‌په‌رستی له‌سه‌رانسه‌ری میسر‌دا ا‌بگه‌یه‌ن‌ت، پاشان ب‌ ماوه‌یه‌کی کم شاژنه (نه‌فرتیتی) ده‌سه‌ځ‌ات‌دار‌تی میسر ده‌گر‌ته‌ ده‌ست.

دوای کنه و پشکنینی شو‌نه‌واره م‌ژوویی‌ه‌کانی میسر و د‌زینه‌وه‌ی په‌یکه‌ری م‌میاکراوی فیرعه‌ونه‌کان و هه‌زاران پارچه‌ی پاشماوه‌ی شو‌نه‌واری سه‌رنج‌اک‌ش، نیشاندانی ځ‌ووی جوانی نه‌فرتیتی له‌سه‌ر دیواری په‌رستگا‌کانی میسر ب‌ا‌وبووه‌وه، نفرتیتی یه‌کځکه له به‌ناوبانگترین که‌سایه‌تیه ئا‌فره‌ته‌کان له‌میسری سه‌رده‌می فیرعه‌ونه‌کان‌دا، ده‌رکه‌وتنی ئه‌و له‌گه‌ م‌رده‌که‌یدا له ئاهه‌نگ و

په‌رستش و دان‌یشتنه خ‌زانیه‌کاندا، ته‌نانه‌ت له پاشماوه‌ی
تاب‌ل‌کانه‌وه ب‌مان ده‌رده‌که‌و‌ت، به‌شداربووه له سه‌یرکردنی
نیشاندانه سه‌ربازییه‌کان. هه‌روه‌ها له‌کاتی مردنی یه‌ک‌ک له کچه‌کانی
(میکیت- ئاتون) له‌تاب‌ل‌کاندا نه‌خشکراوه، ئەمه جگه‌له‌و تاب‌ل‌یانه‌ی
نیشانی ده‌ده‌ن له جلو‌به‌رگی شازنی (مه‌لیکه‌یی)دا، له‌یه‌ک‌ک له‌ بینا
م‌ژوو‌ییه‌کاندا نووسراوه، ئەو(نفرتیتی) (ئافره‌تی د‌ف‌ن‌ه‌ر و به‌لای
هه‌مووانه‌وه په‌سند بوو، ژن‌ک بوو، ئاغای هه‌ردوو ناوچه‌ی میسری
سه‌روو و میسری خوارووی خ‌ش‌ا کرد).

سه‌باره‌ت به‌ په‌یکه‌ری نفرتیتی

کاتی کنه‌وپشکیننی شو‌نه‌واره‌کانی میسر له (تل عمارنه) له‌شه‌شی
کانوونی یه‌که‌می (1912ز) له‌لایه‌ن زانای شو‌نه‌وارناسی ئە‌مانی (لود
بورخارت) نیوه‌ی په‌یکه‌ری نفرتیتیان د‌زییه‌وه، ب‌وا‌یان و‌ابوو، ئەم
په‌یکه‌ره دا‌تاشراوه ده‌گه‌ه‌ته‌وه ب‌ ده‌ورو‌به‌ری (1350 پ.ز).

له‌سایتی (B.B.C)دا له‌ژ‌ر ناو‌نیشانی (ململان) له‌سه‌ر په‌یکه‌ری
نفرتیتی به‌رده‌وامه) ب‌اوی کرده‌وه: نیشاندانی جوانترین ئافره‌ت له
جیهاندا له‌سه‌رکارتی به‌رید له‌پایته‌ختی ئە‌مانیا، سه‌رنجی هه‌زاره‌های
به‌لای خ‌یدا که‌مه‌ندک‌ش کرد، ئەم په‌یکه‌ره تائ‌ستاش ج‌گای
ل‌ورد‌بوونه‌وه و با‌به‌تی گه‌تو‌گ‌یه، و‌ت‌ب‌کی ئ‌فسان‌یی ه‌ی
ده‌رباره‌ی نفرتیتی د‌ف‌ن‌: (میسر جوانتری ب‌ خ‌ی‌و‌ ن‌بینیو‌ ل‌
و‌ن‌ی م‌، ک‌ واتای ناو‌ک‌ی ت‌واوک‌ری و‌سف‌کانی ب‌ت)

میتانیه‌کان یه‌ک‌ک له ئیمپ‌رات‌ریه‌ته‌کانی کورد و خاوه‌نی
شارستانیه‌ت‌کی گه‌وره بوون، سیرامیکی ه‌نگاو‌ه‌نگی ز‌ر ج‌ان و
نایابیان هه‌بووه. به‌له‌م و که‌شتی و گالیسکه‌کانیان ا‌زین‌را‌بووه‌وه
به‌ و‌نه و نه‌خش و نیگار و ووناکی و باگراوندی ت‌خیان هه‌بووه.
ه‌نده‌ گ‌رنگیان به‌ ه‌نگ و ا‌زانه‌وه داوه‌ ته‌نانه‌ت دوا‌ی 5000 هه‌زار
سا‌یش شو‌نه‌وارناسه‌کان به‌ه‌نگ و و‌نه‌کانیان بیان‌ناسنه‌وه و
که‌ره‌سته‌و ما‌ و مو‌کیان له ئیمپ‌رات‌ره‌کانی دیکه جیا‌واز بوون.

نفرتیتی ژن‌ک بوو له‌ن‌وان شاره‌ستانیه‌تی دوو ئیمپ‌رات‌ریه‌تی گه‌وره‌ی
جیهانی ک‌ن (میتانی - میسر) ژیاوه، له‌ناو شارستانیه‌تی میتانی
په‌روه‌رده کراو، ل‌ بن‌ما‌ی ه‌ژد‌ه‌می فیر‌و‌نی میسر‌دا گ‌ش‌ی
کرد، ز‌رت‌ترین کاریگه‌ری به‌سه‌ر و‌اتی میسری خاوه‌ن شارستانیه‌تی
هه‌بوو، هیچ باوه‌ ده‌ک‌ر یان شیاوه وه‌ک ئافره‌ت‌کی نه‌فام و سه‌رده‌می
جاهیلی پ‌ل‌ن ب‌ک‌ر.

ه‌سو‌ ب‌س‌ک‌نی